

DE BELANGHEBBENDE PARTIJEN VAN HET DEBAT IDENTIFICEREN EN POSITIONEREN

INLEIDING

Hoewel het essentieel is voor burgers om zich een mening te leren vormen op basis van argumenten en feiten, is het ook belangrijk om de mening van politieke figuren, kandidaten, journalisten, wetenschappers of verenigingen over het debatthema te kennen en om de besluitvormingsorganen en -processen te identificeren.

Hiervoor bevat deze module drie activiteiten. De eerste activiteit is bedoeld om jongeren instrumenten aan te reiken waarmee ze de belanghebbende partijen in een debat kunnen analyseren. De tweede activiteit is bedoeld om jongeren te helpen de bij het debat betrokken instellingen te identificeren en hun werkingsmechanismen te ontdekken. De derde activiteit via het hulpmiddel WebDeb-tool is bedoeld voor het in kaart brengen van de standpunten van de verschillende personen en organisaties, en de coalities. Deze activiteiten zijn niet bedoeld om een volledige lijst van belanghebbende partijen te vormen. Ze zijn bedoeld voor een collectieve reflectie.

VOORAFGAANDE STAPPEN uitgevoerd door de groep of uzelf:

- Het formuleren van de debatvraag (**module 2**)
- Het verzamelen van documenten (**module 4**)
- De argumenten met betrekking tot het debat analyseren (**module 5**)

VERDERGAAN MET ANDERE MODULES

U kunt dan verder gaan met **module 7** om de standpunten van de belanghebbende partijen mondeling te verdedigen en te beargumenteren. Door het analyseren van de argumenten van de belanghebbende partijen en het identificeren van de besluitvormingsorganen en -procedures verwerven we ook een betere kennis van de uitdrukkingsmethoden in het publieke debat, die in **module 8** worden behandeld.

ACTIVITEITENFICHES

ACTIVITEIT 1

De belanghebbende partijen van de debatvraag
in kaart brengen – p. 80

ACTIVITEIT 2

De standpunten en coalities op WebDeb ontcijferen – p. 82

ACTIVITEIT 3

Inzicht verwerven in de werking van de bij het debat
betrokken instellingen – p. 83

AANKNOPINGSPUNTEN

AANKNOPINGSPUNT 1

Belanghebbende partij en standpunt – p. 85

AANKNOPINGSPUNT 2

Voorbeelden van vragen van het type
Duo/Carré/cash – p. 86

AANKNOPINGSPUNT 3

Belgische institutionele structuur – p. 92

ACTIVITÉ 1

DE BELANGHEBBENDE PARTIJEN VAN DE DEBATVRAAG IN KAART BRENGEN

Minimale duur – 50 minuten.

Opstelling – Geen specifieke opstelling.

Materiaal – Een groot wit blad of een bord. Eén smartphone per groepje van twee jongeren.

Beschrijving – Deze activiteit peilt naar de kennis van jongeren over de belanghebbende partijen in een publiek debat. We vermelden de bij het thema betrokken personen in een duidelijke lijst, om inzicht in de coalities en opposities te verwerven. Voor dit in kaart brengen van belanghebbende partijen gaan we eerst brainstormen om een lijst van alle belanghebbenden op te stellen en deze in categorieën te groeperen. Daarna gaan we reflecteren over elk van deze personen om hun standpunt en hun bevoegdheid te bepalen.

1. BESCHRIJVING VAN DE ACTIVITEIT

Schrijf om te beginnen het onderwerp van de debatvraag in het midden van een groot wit stuk papier of een bord. De belanghebbende partijen moeten op één pagina passen.

2. BRAINSTORMEN OVER DE BELANGHEBBENDE PARTIJEN

Brainstorm met de jongeren om een lijst te maken van alle belanghebbende partijen die waarschijnlijk zullen deelnemen aan of worden beïnvloed door het debat. Het kan gaan om een minister of afgevaardigde die bijzonder actief is in dit domein, een expert, leden van verenigingen, activisten ... Op dit punt mogen de jongeren hun verbeelding de vrije loop laten. Schrijf de namen op post-it's.

De lijst moet zo volledig mogelijk zijn. Vul deze lijst eventueel aan met de auteurs van de in module 4 verzamelde teksten, de persoonlijkheden die in deze teksten voorkomen en de auteurs van de in module 5 verzamelde citaten.

Let op: De betrokken spelers kunnen natuurlijke personen of individuen zijn, maar ook rechtspersonen, zoals bedrijven, organisaties, politieke partijen of merken. Het kunnen ook populaties zijn (bijvoorbeeld de inwoners van een bepaalde wijk of leerlingen van de kleuterschool).

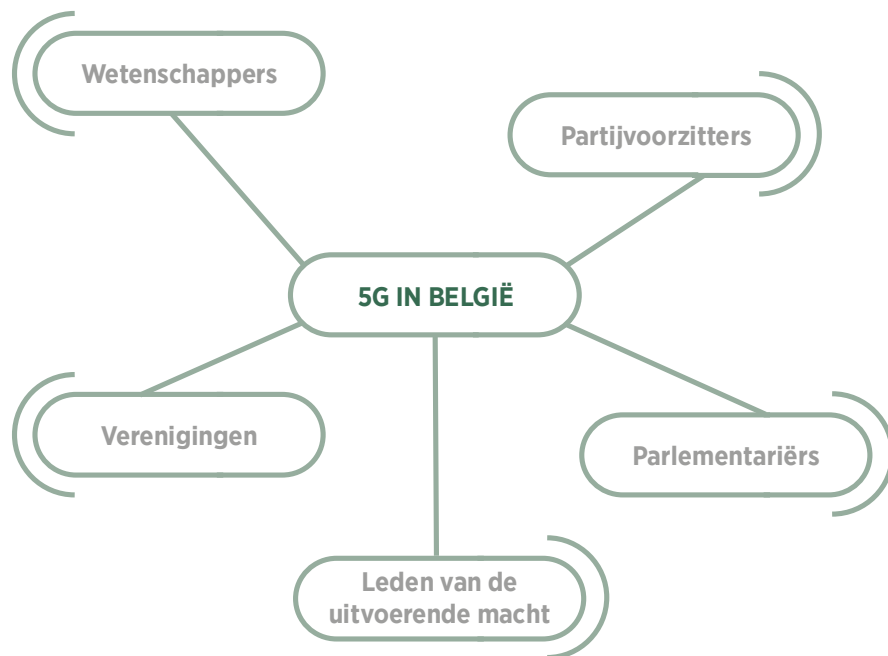
Aanknopingspunten
Belanghebbende partijen en standpunten

3. HET IDENTIFICEREN VAN HUN FUNCTIES

Vraag aan de hand van deze lijst aan de jongeren naar de hoedanigheid van elke persoon die spreekt. Voer hiervoor een snelle zoekopdracht uit op WebDeb (als het lidmaatschap al is geïdentificeerd) of op internet per groepje van twee: om wie gaat het? welke verantwoordelijkheid heeft deze persoon? Noem de verschillende functies of categorieën van functies in het kader van de debatvraag.

Hier volgen enkele voorbeelden van categorieën: wetenschappelijk; partijvoorzitters; parlementair (federaal, regionaal, op gemeenschapsniveau); leden van de uitvoerende macht (federaal, regionaal, op gemeenschapsniveau); leden van verenigingen of lobby's; overheden; economische spelers; politie en justitie; spelers die niet tot een organisatie behoren; burgers; enz.

4. BEVOEGDHEID EN LEGITIMITEIT IN VERBAND MET HET ONDERWERP

Denk vervolgens na over elk van deze belanghebbende partijen en beschrijf hun bevoegdheid en/of hun legitimiteit om tussen te komen.

- Hun bevoegdheid betreft het vermogen tot besluitvorming, het ondernemen van actie, het blokkeren van bepaalde zaken, lobbying of het mobiliseren van spelers. Het betreft ook de omvang van hun bevoegdheid voor het betrokken domein.
- Hun legitimiteit betreft de waardering door de deelnemers aan het debat van hun handelingen/uitdrukkingen (zijn ze gegronnd, gepast, adequaat...).

Wat is de impact van deze criteria op de uitdrukkings- en beïnvloedingsvaardigheden van de personen? We onderscheiden drie invloedsniveaus (zwak, gemiddeld, sterk) voor dit verschil in invloed. We maken dit visueel duidelijk, bijvoorbeeld door middel van kaders van verschillende dikte rond de naam van de speler of van de categorie van spelers.

5. POSITIONERING VAN DE BELANGHEBBENDE PARTIJEN

Vervolgens gaan we, door middel van kleuren, de relatie van deze personen met het onderwerp weergeven door een onderscheid te maken tussen adhesie, oppositie en neutraliteit/gemengde mening. Waarom nemen ze een standpunt in over de debatvraag? Welke belangen hebben ze bij hun deelname aan het debat?

6. DISCUSSIE

Stimuleer dan een korte reflectie op basis van de analyse van de betrokken partijen. Wat hebben de jongeren ontdekt? Welke conclusies kunnen ze trekken uit de lijst met betrokken partijen? Wat hebben ze van deze oefening geleerd? Is hun mening over het onderwerp of over een bepaalde speler veranderd?

Aanknopingspunten

Belgische institutionele structuur

ACTIVITÉ 2

DE POSITIES EN COALITIES OP WEBDEB ONTCIJFEREN

Minimale duur – 100 minuten.

Opstelling – In kleine groepjes rond tafels.

Materiaal – Een computer of smartphone per groepje van twee jongeren, een projector of gemeenschappelijk scherm voor de groep.

Beschrijving – Met behulp van een reeks citaten waarin publieke figuren hun standpunt over een kwestie duidelijk uitdrukken, kunnen jongeren op WebDeb coalities voor en tegen de debatvraag in kaart brengen.

1. VOORBEREIDING VAN DE ACTIVITEIT

Voer de debatvraag in op het WebDeb-platform als u dat in een vorige module nog niet hebt gedaan. Vorm groepjes van twee en vraag elk groepje om zich te registreren op het platform en eventueel om lid te worden van uw persoonlijke educatieve ruimte. We moeten de belanghebbende partijen en de documenten waarin zij hun standpunt hebben uitgedrukt identificeren om de standpunten met betrekking tot een thema vast te stellen.

Hiervoor gebruiken we de tijdens activiteit 1 van deze module opgestelde lijst en/of de in module 5 opgestelde lijst van belanghebbende partijen met hun argumenten of tegenargumenten. Maar we kunnen deze documentatie ook aanvullen door jongeren te vragen onderzoek te doen op internet, of door hen één of meerdere teksten met standpunten te bezorgen.

2. STANDPUNTEN CODEREN

Wijs aan elk groepje één of meer spelers of teksten toe en vraag de jongeren om alle standpunten die ze vinden te coderen. Geef een voorbeeld van een standpunt en leg uit hoe het coderen van een standpunt in zijn werk gaat.

- De jongeren moeten eerst naar de debatpagina op het WebDeb-platform gaan en op het tabblad 'Standpunten' klikken.
- Ze moeten dan klikken op 'Een standpunt toevoegen'. Er verschijnt dan een eerste balk waarin ze het standpunt (voor, tegen of één van de drie tussenposities) moeten aanduiden. Sleep de cursor naar één van de uiteinden als de persoon of organisatie een uitgesproken mening heeft. Plaats de cursor op een tussenpositie als het om een eerder genuanceerde mening gaat. Het midden staat voor een neutrale mening.
- Door vervolgens op 'Doorgaan' te klikken, verschijnt een formulier om het citaat te coderen.
- Vul het formulier 'Citaten' in. U moet de functie en het lidmaatschap van de speler toelichten: de afgevaardigde van een partij geeft niet zomaar zijn persoonlijke mening als burger. U kunt de jongeren vragen om alleen de eerste vier stappen van het formulier uit te voeren (hoewel stap 5 en 6 nuttig zijn om jongeren te leren het citaat aan te passen wanneer het uit zijn context wordt gehaald).

WebDeb

Tutorials op de 'Help' pagina van WebDeb <https://webdeb.be/help>

Aanknopingspunten

Belanghebbende partijen en standpunten

3. DE COALITIES EN OPPOSITIES ANALYSEREN

Nadat de jongeren verschillende citaten met standpunten hebben gecodeerd, kunt u de coalities en opposities samen analyseren. Vraag de jongeren om hypothesen te formuleren over de redenen die een bepaalde speler motiveren om een bepaald standpunt te verdedigen: uit interesse? door ideologie? door aanvaarding van wetenschappelijke of technische argumenten?

Het is belangrijk om de hypothesen van de jongeren in twijfel te trekken: als u twijfelt aan de relevantie van één van deze hypothesen, vraag de jongeren dan om op internet en WebDeb te zoeken naar andere informatie over deze speler (en in het bijzonder naar andere standpunten of andere huidige of vroegere lidmaatschappen). Wijs er ook op dat leden van een coalitie eenzelfde standpunt kunnen delen, maar wel om verschillende redenen.

Aandachtspunt: Met WebDeb kunt u spelers automatisch groeperen op basis van verschillende criteria. Als de citaten correct zijn gecodeerd, zal de groepering per functie en organisatie aan schat aan informatie opleveren.

INZICHT VERWERVEN IN DE WERKING VAN DE BIJ HET DEBAT BETROKKEN INSTELLINGEN

Minimale duur – 50 minuten.

Materiaal – Een aantal vragen over Belgische instellingen (zie de aanknopingspunten) en specifieke vragen over het thema (die u zelf moet opstellen).

Opstelling – In kleine groepjes rond tafels.

Beschrijving – Door middel van een quiz met vragen en antwoorden ontdekken de jongeren de werking van de belangrijkste Belgische instellingen en van de voor de debatvraag relevante instellingen. Deze activiteit is bedoeld om bij jongeren de nodige basiskennis te verankeren om de politieke werking van België te begrijpen. Onze vragen zijn niet gericht op de specifieke kenmerken van de debatvraag. U kunt evenwel gemakkelijk aanvullende vragen bedenken of de open vragen gebruiken die aan het einde van de activiteit worden voorgesteld.

1. BESCHRIJVING VAN DE ACTIVITEIT

Deze activiteit is gebaseerd op het principe van de Franse tv-quiz 'Tout le monde veut prendre sa place' (Het spel waarin iedereen kampioen kan worden). Verdeel je groep in 4 of 5 teams. Elk team moet een vraag beantwoorden over de spelers en instellingen van de debatvraag.

Ze hebben drie mogelijkheden:

- **Optie Duo:** 2 antwoordmogelijkheden (waar/niet waar). Correct antwoord = + 1 punt
- **Optie Carré:** 4 antwoordmogelijkheden. Correct antwoord = + 3 punten
- **Optie Cash:** geen antwoordmogelijkheden; het team antwoordt direct = + 5 punten

Het team heeft 10 seconden om uit de 3 opties te kiezen. Nadat de vraag is gesteld, heeft het team 20 seconden de tijd om te antwoorden.

2. DUO/CARRÉ/CASH VRAGEN

In de aanknopingspunten vindt u voorbeeldvragen. U kunt deze vragen aanvullen of vervangen door andere vragen die relevanter zijn voor het debatthema.

Aanknopingspunten

Voorbeelden van Duo-/Carré-/cash-vragen

3. OPEN VRAGEN

Naast deze zeer algemene oefening kunt u de jongeren ook moeilijkere open vragen stellen. Ze kunnen dan online de nodige informatie zoeken. Deze vragen zijn ideaal om het thema van het door jongeren geanalyseerde debat verder uit te diepen.

Verzamel de jongeren in kleine groepjes van 2 tot 4. Elk team moet minimaal één smartphone of één computer hebben. De jongeren krijgen voor elke vraag, die u van tevoren hebt voorbereid, een paar minuten de tijd om online onderzoek te doen. Zodra een team denkt het antwoord te hebben, meldt het zich (door de hand op te steken of door een ander teken dat ze vooraf kiezen). Als het antwoord juist is, gaat u door met de volgende vraag. Anders krijgen de andere teams de kans om te antwoorden.

Voorbeeldvragen:

- Wat zijn de bevoegdheden van de gewesten/gemeenschappen/provincies/gemeenten/federale staat? (Vraag naar één van de bestuursniveau tegelijk).
- Welk(e) bestuursniveau(s) is (zijn) bevoegd voor het geanalyseerde debat?
- Wie is de verantwoordelijke minister(s) voor het geanalyseerde debat?
- Met wie kan ik contact opnemen als ik vragen heb over een wet in verband met het thema van het geanalyseerde debat?
- Ik heb een petitie opgesteld over *kies een onderwerp*. Aan wie moet ik deze bezorgen?
- Hoe gaan we als burger te werk om een wet/decreet over dit thema voor te stellen?

Aanknopingspunten

Belgische institutionele structuur

BELANGHEBBENDE PARTIJEN EN STANDPUNTEN

Een **belanghebbende partij** van een debat is een persoon of een organisatie die zich heeft uitgedrukt in verband met de debatvraag. Het kan gaan om iemand die het onderwerp heeft bestudeerd en argumenten voor of tegen de kwestie aandraagt, een organisatie die mogelijke oplossingen voorstelt, maar ook elke andere persoon of groep die een standpunt heeft ingenomen of die betrokken is bij de kwestie.

Een **standpunt innemen** betekent zeggen wat we wel of niet moeten doen, of verklaren dat een stelling correct of foutief is. Iemand die een argument aanhaalt, neemt niet noodzakelijk een bepaald standpunt in. We kunnen immers een argument voor een stelling of een bewering aanhalen terwijl we tegen diezelfde stelling of bewering zijn. Bij het identificeren van de ingenomen standpunten moeten we ons dus tot expliciete standpunten beperken.

Soms kan het moeilijk zijn om een expliciete uitdrukking van een bepaald standpunt te vinden hoewel iemand duidelijk een standpunt verdedigt. Zo is het mogelijk dat een vrijbrief met alleen tegenargumenten, ondertekend door een notoire tegenstander van een project, dit project nergens expliciet aan de kaak stelt. In dergelijke gevallen kunnen we wel afleiden dat deze persoon tegen het project is gekant. Bij dergelijke gevolgtrekkingen moeten we echter de nodige voorzichtigheid aan de dag leggen. Houd er rekening mee dat we een onvoldoende expliciet standpunt niet in WebDeb kunnen coderen omdat we op dit platform een citaat aan een standpunt moeten koppelen.

VOORBEELDEN VAN VRAGEN VAN HET TYPE DUO/CARRÉ/CASH

Deze vragen zijn overgenomen van het spel 'Douzquinz' van de CIDJ (Fédération des Centres d'Information et de Documentation pour jeunes ASBL, Federatie van Informatie- en Documentatiecentra voor jongeren, non-profitorganisatie):
<http://www.douzquinz.be/cidj/>

CASH

Welk politiek stelsel hebben we in België?
Een constitutionele en parlementaire monarchie.

CARRÉ

Welk politiek stelsel hebben we in België?
a. Constitutionele en parlementaire republiek;
b. Presidentieel stelsel;
c. Constitutionele en parlementaire monarchie;
d. Despotisch stelsel

DUO

Waar of niet waar?
België is een constitutionele en parlementaire monarchie. **Waar**

CASH

Wat zijn de 3 machten in België?
De wetgevende macht, de uitvoerende macht en de rechterlijke macht.

CARRÉ

Wat zijn de drie machten in België?
a. De oordeelkundige, de wetgevende en de uitvoerende macht;
b. Aarde, water, lucht en vuur;
c. De rechtbanken, de regering en de politie;
d. De wetgevende macht, de uitvoerende macht en de rechterlijke macht.

DUO

Waar of niet waar?
In België zijn er twee machten: de uitvoerende en de wetgevende macht. **Niet waar**

CASH

Hoeveel gewesten zijn er in België? **3**

CARRÉ

Hoeveel gewesten zijn er in België?
a. 2;
b. 3;
c. 4;
d. Een heleboel.

DUO

Waar of niet waar?
Er zijn 4 gewesten in België. **Niet waar**

CASH

Hoeveel provincies heeft België? **10**

CARRÉ

Hoeveel provincies heeft België?
a. 3
b. 4
c. 9
d. 10

DUO

Waar of niet waar?
Er zijn 3 provincies in België. **Niet waar**

CASH

Hoeveel gemeenten heeft België? **581.**

CARRÉ

Hoeveel gemeenten heeft België?

- a. 189;
- b. 581;**
- c. 1189;
- d. 1589.

DUO

Waar of niet waar?

België telt ongeveer 600 gemeenten. **Waar.**

CASH

Wie benoemt de eerste minister?

De Koning, na besprekingen tussen de partijen op basis van de verkiezingsresultaten.

CARRÉ

Wie benoemt de eerste minister?

- a. De Koning, na besprekingen tussen de partijen op basis van de verkiezingsresultaten;**
- b. De voormalige eerste minister;
- c. De parlementariërs
- d. De stemgerechtigde mensen.

DUO

Waar of niet waar?

De vice-eersteminister benoemt de eerste minister.
Niet waar

CASH

Wat zijn de bevoegdheden van de koning in de praktijk?

Hij vertegenwoordigt België en benoemt de eerste minister na de beslissing van de gekozen functionarissen. De koning bekrachtigt en vaardigt de wetten uit, hij benoemt de formateur van de regering op basis van de verkiezingen, hij keurt de benoemingen van de magistraten en andere vertegenwoordigers van de rechterlijke macht goed en hij voert het bevel over de strijdkrachten.

CARRÉ

Wat zijn de bevoegdheden van de koning in de praktijk?

- a. Hij heeft er geen, zijn bevoegdheden zijn allemaal symbolisch;
- b. Hij vertegenwoordigt België en benoemt de eerste minister;
- c. De koning bekrachtigt en vaardigt de wetten uit, hij vormt de regering, keurt de benoeming van de magistraten en andere vertegenwoordigers van de rechterlijke macht goed en hij voert het bevel over de strijdkrachten;
- d. Antwoord b en c.**

DUO

Waar of niet waar?

De koning bekrachtigt en vaardigt de wetten uit, hij benoemt de formateur op basis van de verkiezingen, hij keurt de benoemingen van de magistraten en andere vertegenwoordigers van de rechterlijke macht goed en hij voert het bevel over de strijdkrachten. **Waar**

CASH

Welke macht is verantwoordelijk voor het maken en stemmen van wetten? **De wetgevende macht.**

CARRÉ

Welke macht is verantwoordelijk voor het maken en stemmen van wetten?

- a. De 4e macht (de media);
- b. De wetgevende macht;**
- c. De uitvoerende macht;
- d. De rechterlijke macht.

DUO

Waar of niet waar?

De uitvoerende macht stemt de wetten. **Niet waar**

CASH

Welke macht houdt toezicht op de toepassing en naleving van de wetten?

De uitvoerende macht.

CARRÉ

Welke macht houdt toezicht op de toepassing en naleving van de wetten?

- a. De totalitaire macht;
- b. De wetgevende macht;
- c. De uitvoerende macht;**
- d. De rechterlijke macht.

DUO

Waar of niet waar?

De wetgevende macht zorgt voor de toepassing en naleving van de wetten. **Niet waar**

CASH

Welke macht zorgt voor de naleving van de wetten en regelt conflicten tussen personen?

De rechterlijke macht.

CARRÉ

Welke macht zorgt voor de naleving van de wetten en regelt conflicten tussen personen?

- a. De totalitaire macht;
- b. De oordeelkundige macht;
- c. De uitvoerende macht;
- d. De rechterlijke macht.**

DUO

Waar of niet waar?

De rechterlijke macht zorgt voor de naleving van de wetten en regelt conflicten tussen personen. **Waar**

CASH

Wie vertegenwoordigt de wetgevende macht in de Belgische federale staat?

Het parlement bestaande uit de Senaat en de Kamer van volksvertegenwoordigers.

CARRÉ

Wie vertegenwoordigt de wetgevende macht in de Belgische Federale Staat?

- a. Het parlement;**
- b. De Senaat;
- c. De Kamer van volksvertegenwoordigers;
- d. De regering

DUO

Waar of niet waar?

De Koning en de Regering vertegenwoordigen de wetgevende macht in de Belgische Federale Staat.

Niet waar

CASH

Wie is het staatshoofd in een monarchie? **De koning.**

CARRÉ

Wie is het staatshoofd in een monarchie?

- a. De eerste minister van de federale staat
- b. De ministerraad
- c. De koning;**
- d. De president.

DUO

Waar of niet waar?

In een monarchie is de voorzitter van het Waalse Gewest het staatshoofd. **Niet waar**

CASH

Wie vertegenwoordigt de wetgevende macht op provinciaal niveau?

De provinciale raad.

CARRÉ

Wie vertegenwoordigt de wetgevende macht op provinciaal niveau?

- a. Iets dat eindigt op -iaal;
- b. Het parlement van de Franse, Duitstalige en Vlaamse gemeenschappen;
- c. Het provinciaal college;
- d. De provinciale raad.**

DUO

Waar of niet waar?

De parlementen van het Waals Gewest, het Vlaams Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vertegenwoordigen de wetgevende macht op provinciaal niveau.

Niet waar

CASH

Wie vertegenwoordigt de wetgevende macht op gemeentelijk niveau?
De gemeenteraad.

CARRÉ

Wie vertegenwoordigt de wetgevende macht op gemeentelijk niveau?

- a. **De gemeenteraad;**
- b. het Legioen van Eer;
- c. Het Provinciaal College;
- d. De Provinciale raad.

DUO

Waar of niet waar?

Het Parlement, bestaande uit de Senaat en de Kamer van Volksvertegenwoordigers vertegenwoordigt de wetgevende macht op gemeentelijk niveau.

Niet waar

CASH

Welke macht is het belangrijkste?
Geen, het evenwicht tussen de drie machten is belangrijk

CARRÉ

Welke macht is het belangrijkste?

- a. De wetgevende macht;
- b. De uitvoerende macht;
- c. De rechterlijke macht;
- d. **geen enkele, ze zijn alle drie belangrijk**

DUO

Waar of niet waar?

De wetgevende macht is de belangrijkste van de drie machten. **Niet waar.**

CASH

Wat is een federale staat?
Een staat die bestaat uit verschillende autonome entiteiten met een eigen regering.

CARRÉ

Wat is een federale staat?

- a. Een staat verdeeld in provincies;
- b. Een staat waar minimaal 2 talen worden gesproken;
- c. Een staat met meer dan 5 miljoen inwoners;
- d. **Een staat die bestaat uit verschillende autonome entiteiten met een eigen regering.**

DUO

Waar of niet waar?

België is een deelstaat. **Niet waar**

CASH

Wat zijn de bevoegdheden van de Gemeenschappen?
Cultuur, onderwijs, taalgebruik, bijstand aan personen.

CARRÉ

Wat zijn de bevoegdheden van de Gemeenschappen?

- a. **Cultuur, opvoeding, taalgebruik, bijstand aan personen;**
- b. Economie, werkgelegenheid, huisvesting, landbouw, energie, water, milieu en transport;
- c. De burgerlijke stand en het bevolkingsregister, het OCMW, de handhaving van de openbare orde en werken van gemeenschappelijk belang;
- d. Geen, het zijn allemaal onbekwame mensen!

DUO

Waar of niet waar?

De Gemeenschappen houden zich bezig met volksgezondheid, het leger, financiën, alles wat in het belang is van alle Belgen.

Niet waar

CASH

Wat zijn de bevoegdheden van de gemeenten?

De burgerlijke stand en het bevolkingsregister, het OCMW, de handhaving van de openbare orde en werken van gemeenschappelijk belang.

CARRÉ

Wat zijn de bevoegdheden van de gemeenten?

- a. **Cultuur, onderwijs, taalgebruik, bijstand aan personen;**
- b. Economie, werkgelegenheid, huisvesting, landbouw, energie, water, milieu en transport;
- c. De burgerlijke stand en het bevolkingsregister, het OCMW, de handhaving van de openbare orde en werken van gemeenschappelijk belang;
- d. Sociale en culturele infrastructuur, wegen en waterwegen, hulp bij grote rampen en werken van provinciaal belang.

DUO

Waar of niet waar?

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde (leger, politie), openbare werken van gemeentelijk belang en onderwijs.

Niet waar

CASH

Hoeveel Gemeenschappen zijn er in België? 3

CARRÉ

Hoeveel Gemeenschappen zijn er in België?

- a. 2;
- b. **3;**
- c. 4;
- d. Een heleboel.

DUO

Waar of niet waar?

Er zijn 2 Gemeenschappen in België. **Niet waar**

CASH

Welk parcours moet een federale wet afleggen voordat er over wordt gestemd?

Een afgevaardigde of senator dient een wetsvoorstel in of de regering dient een wetsontwerp in. De wet wordt voorgelegd aan een parlementaire commissie die de wet bespreekt, en vervolgens aan het parlement dat over de wet stemt. De koning bekrachtigt en vaardigt de wet uit als deze wordt gestemd.

CARRÉ

Welk parcours moet een federale wet afleggen voordat er over wordt gestemd?

- a. Een minister stelt een wet voor, de regering stemt, als de wet wordt gestemd, vaardigt de eerste minister de wet uit;
- b. een burger of een afgevaardigde stelt een wet voor. Het Federaal Parlement brengt wijzigingen aan en legt de wet voor aan de Koning, die beslist of de wet al dan niet gevalideerd wordt;

- c. een afgevaardigde, een senator of een minister stelt een wet voor, die wordt besproken en vervolgens in het federale parlement wordt gestemd. De koning bekrachtigt en vaardigt de wet uit als deze wordt gestemd;
- d. de afgevaardigden of senatoren stellen een wet voor aan de koning. Als laatstgenoemde de wet aanvaardt, moet de wet door de regering worden goedgekeurd en vervolgens door de kanselier worden uitgevaardigd.

DUO

Waar of niet waar?

Een wet wordt voorgesteld door de regering, besproken door parlementsleden, en de koning kiest vervolgens of de wet al dan niet wordt uitgevaardigd. **Niet waar.**

CASH

Over welke middelen beschikken de ministers om een wettelijke norm te handhaven?

Een ministerieel besluit

CARRÉ

Over welke middelen beschikken de ministers om een wettelijke norm te handhaven?

- a. Een beroep doen op de politie;
- b. Een nieuwe wet maken;
- c. **Een ministerieel besluit opstellen;**
- d. Ministers beschikken niet over de hiervoor benodigde middelen

DUO

Waar of niet waar?

Ministers hebben de mogelijkheid om ministeriële besluiten uit te vaardigen om wetten te handhaven. **Waar**

CASH

Hoe kan de koning weigeren een wet uit te vaardigen? Dat kan hij niet, hoewel de koning in één geval tijdelijk afstand deed van de troon om de wet die abortus toestaat niet te ondertekenen. De wet werd toch uitgevaardigd.

CARRÉ

Hoe kan de koning weigeren een wet uit te vaardigen?

- a. Door deze niet te ondertekenen, waardoor deze niet kan worden uitgevaardigd;
- b. Door de regering te vragen de wet te verwerpen;
- c. **Hij heeft niet het recht om dit te doen, hij is verplicht om de wet uit te vaardigen als deze de voorgaande fasen heeft doorlopen;**
- d. Door een beroep te doen op zijn vetorecht, waardoor hij wetten kan weigeren.

DUO

Waar of niet waar?

De koning kan weigeren een wet te ondertekenen.

Niet waar

CASH

Wat is het verschil tussen een wet en een decreet? Wetten zijn federaal, terwijl decreten worden gestemd door de gewesten en gemeenschappen. Ze hebben dezelfde rol.

CARRÉ

Wat is het verschil tussen een wet en een decreet?

- a. **Wetten zijn federaal, terwijl decreten worden gestemd door de gewesten en gemeenschappen. Ze hebben dezelfde rol;**
- b. Wetten worden gestemd door parlementen, decreten door regeringen;
- c. Wetten kunnen decreten tegenspreken of terzijde schuiven, maar niet andersom;
- d. Beide termen betekenen precies hetzelfde, u kunt ze beide door elkaar gebruiken.

DUO

Waar of niet waar?

Het enige verschil tussen een decreet en een wet is de plaats van ondertekening: in de gewesten of op federaal niveau. **Waar**

CASH

Kent u de naam van de huidige eerste minister? Alexander De Croo

CARRÉ

Wie is de huidige eerste minister?

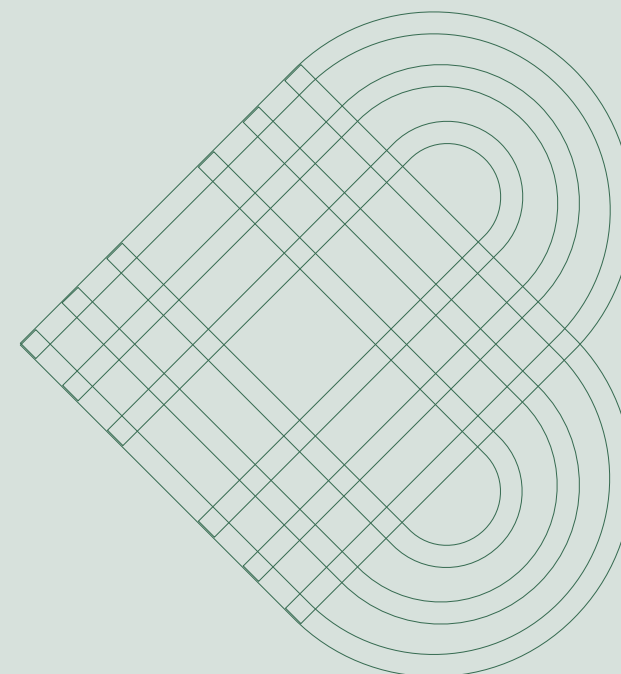
- a. Frank Vandenbroucke
- b. Sophie Wilmes
- c. **Alexander De Croo**
- c. Paul Magnette

DUO

Waar of niet waar?

De huidige eerste minister is Franck Vandenbroucke.

Niet waar

BELGISCHE INSTITUTIONELE STRUCTUUR

In dit deel gaan we de werking van de instellingen uitleggen en de complexiteit van het politieke leven toelichten.

BELGIË

Een constitutionele monarchie

Er wordt wel eens gezegd dat België een 'constitutionele monarchie' is. Het is dus wel degelijk een Koninkrijk, met een Koning - Filip sinds 2013 - maar ook en vooral met een grondwet. De grondwet is de essentiële tekst die een reeks rechten en plichten voor individuen vastlegt, maar die ook het hele functioneren van de staat en de bijbehorende instellingen organiseert.

Een representatieve democratie

In België is het niet de koning die beslist om de belastingen te verhogen of om iets te verbieden.

België is een representatieve democratie. In een democratie behoort de macht toe aan het volk. Maar het is ook niet zo dat alle Belgen op één plek samenkomen telkens als er een beslissing moet worden genomen!

Daarom organiseren we regelmatig verkiezingen. Iedere kiezer boven de 18 kiest daarom op gezette tijden vertegenwoordigers: afgevaardigden in de parlementen, raadsleden in de gemeenten en provincies. Zij nemen op vergaderingen besluiten namens de gemeenschap waarvoor zij verantwoordelijk zijn: de staat, het gewest, de gemeente,...

De 3 soorten machten

Een belangrijk kenmerk van een representatieve democratie is de scheiding der machten. Er zijn in feite 3 soorten machten: de wetgevende macht, de uitvoerende macht en de rechterlijke macht.

De wetgevende macht is de macht die de wetten maakt. De macht wordt in de hele staat uitgevoerd door het **parlement**. Deze macht organiseert vergaderingen met de gekozen vertegenwoordigers: de afgevaardigden. Zij hebben de taak om een nieuwe wet te maken, een oude wet te wijzigen of af te schaffen.

Naast de wetgevende macht hebben we ook de uitvoerende macht, de macht die de wetten uitvoert. Deze rol wordt ingevuld door de **regering**. De regering bestaat uit **ministers** die niet rechtstreeks worden gekozen, maar het vertrouwen van het parlement winnen (of in het slechtste geval verliezen). We beschikken over een controlemechanisme: het parlement controleert de handelingen van de regering. Maar wat is zijn rol?

De rol van de regering is om concrete maatregelen te nemen om een bepaald beleid te voeren: het is meestal de regering die beslist over de bouw van een museum, de aanleg van een nieuwe weg, de verhoging of verlaging van belastingen. De regering houdt zich ook bezig met de dagelijkse uitoefening van deze macht. Ze houdt toezicht op de verschillende overheden: de financiële administratie, de onderwijsadministratie, buitenlandse zaken...

De rechterlijke macht ten slotte wordt uitgeoefend door de **gerechtshoven en rechtbanken**. Ze beslechten geschillen tussen personen en zijn verantwoordelijk voor het waarborgen van de naleving van de wet en het bestraffen

van de personen die deze wetten niet naleven. Ze kunnen personen bijvoorbeeld tot een boete of gevangenisstraf veroordelen.

Het principe van een meerderheid: in het parlement

Welke stappen moeten we zetten om een overheidsbeleid te creëren of te wijzigen? Meestal gaat dit gepaard met het maken van een nieuwe wet of het aanpassen van een oude wet.

De leden van het parlement moeten hierover stemmen en met **meerderheid** van stemmen tot een besluit komen. Als er 150 gekozen functionarissen zijn, zoals in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, zijn er dus 76 (de helft plus één) stemmen nodig om een nieuwe wet aan te nemen.

Een meerderheid van de gekozen functionarissen moet het daarom eens worden over een gemeenschappelijke tekst. Natuurlijk kan iedereen een iets andere mening hebben over een tekst... En we kunnen heel goed 150 verschillende meningen hebben!

Maar in de praktijk komen gekozen vertegenwoordigers samen in politieke fracties. De gekozen functionarissen zijn dus over het algemeen lid van een politieke partij en staan bij de verkiezingen samen op dezelfde lijst. **Politieke partijen** zijn niets meer dan verenigingen van gelijkgestemden. De PS, de MR, de CDH, Ecolo, Groen, de Open VLD, de NVA, de SPA, enz. zijn politieke partijen. Ze stellen programma's op, met de maatregelen die ze in de toekomst willen nemen, en met hun politieke voorkeuren... die ze verdedigen tegenover de kiezers.

In België krijgen de lijsten zo een aantal zetels in **verhouding** tot hun verkiezingsresultaat: hoe meer stemmen een lijst behaalt, hoe meer zetels. Maar in werkelijkheid is het in België praktisch onmogelijk voor één partij om een absolute meerderheid in het parlement te hebben. Het is dus niet mogelijk om alleen te regeren.

Even een voorbeeld: bij de laatste verkiezingen hadden we partij A, de 1e partij, met 35 % van de stemmen. Partij B heeft 25 %, Partij C heeft 20 %, D 15 % en E 5 %.

Hoewel partij A de grootste partij is, heeft ze met 35% geen meerderheid. Hoe raken we het dan eens over een tekst? Parlementariërs van de verschillende partijen openen de onderhandelingen. Voor een tekst over dierenrechten raken partijen A en C het bijvoorbeeld met elkaar eens en voor een tekst over een belastingverlaging komen partijen A en B tot een akkoord. Zijn er echt onderhandelingen voor elke nieuwe tekst?

Het is niet ondenkbaar, en soms zullen er effectief onderhandelingen plaatsvinden, maar dit meerderheidsbeginsel voor elke wettekst heeft uiteraard zijn grenzen. Hoe vormen we een regering handhaven we deze wetten? Hoe zorgen we voor consistentie in de maatregelen die we nemen, zodat we niet van de ene op de andere dag met tegenstrijdige maatregelen zitten?

Het meerderheidsbeginsel: de vorming van een coalitieregering

Politieke partijen moeten bij elkaar komen en overeenkomen om een meerderheid te vormen om deze problemen op te lossen en een regering te vormen. Ze moeten onderling onderhandelen over een programma met een reeks maatregelen, projecten, die ze tijdens de zittingsperiode (dat wil zeggen de periode van nu tot aan de volgende verkiezingen) moeten handhaven ... of tot wanneer één van de partijen besluit om niet meer tot de meerderheid te behoren, omdat ze het bijvoorbeeld niet meer eens zijn.

Als er bijvoorbeeld een akkoord is tussen partij A en partij C, zullen zij hun regeringsprogramma en de naam van een reeks ministers aan het parlement voorleggen. Deze twee partijen vertegenwoordigen samen 55 % van de afgevaardigden. De afgevaardigden zullen dan stemmen om hun **vertrouwen** in de regering te bevestigen of te ontkennen. We mogen hier dan ook verwachten dat zeker 55 % van de Kamerleden hun vertrouwen zal schenken aan de regering. Na het stemmen wordt nog een eed afgelegd en daarmee is de regering opgericht.

De opgerichte regering wordt een onderhandelingsorgaan. De coalitiepartijen komen overeen om dag na dag hun beleidslijnen uit te voeren en toe te passen. Ze stellen **wetsvoorstellen** op die ze vervolgens aan het parlement voorleggen. De partijen verdelen de ministersposten onder elkaar en staan in voor het beheer.

En de plaats van de burgers in dit alles?

Dit alles lijkt misschien een ver-van-mijn-bed-show voor de burger. Hoe kunnen we als burger het politieke leven beïnvloeden?

Het belangrijkste middel hiervoor zijn de verkiezingen, zoals we al hebben gezien. Elke Belg met de vereiste leeftijd kan zich verkiesbaar stellen en zijn vertegenwoordigers kiezen. Over het algemeen willen gekozen vertegenwoordigers zich herkiesbaar stellen bij de volgende verkiezingen, dus ze hebben er alle belang bij om hun kiezers tevreden te stellen. Als hun acties niet in de smaak vallen, kunnen de kiezers op iemand anders of op een andere partij te stemmen.

Daarnaast is er een hele reeks middelen om de politieke wereld onder druk te zetten: petitie, demonstraties, stakingen, enz.

Er is dus een reeks van organisaties die burgers of soms bedrijven samenbrengen om een boodschap over te brengen of belangen te verdedigen. Dit is het geval bij vakbonden (groepen van arbeiders), verenigingen voor milieubescherming, bedrijfsverenigingen, werkgeversorganisaties ... Alle organisaties en mensen die willen communiceren, gekozen functionarissen willen ontmoeten... om te proberen politieke beslissingen te beïnvloeden.

Federalisme: waarom?

Julie beseffen het, België is een ingewikkeld ... federaal land. Waarom en wat betekent dat?

Door de geschiedenis heen hebben Nederlandstaligen en Franstaligen soms verschillende ervaringen gehad. Beide delen van het land hadden niet altijd dezelfde behoeften. Ook de politieke meningen liepen uiteen. Vlamingen, Walen, Brusselaars, Duitstaligen wilden gaandeweg meer autonomie en beleid specifiek voor hun bevolking of hun regio. Vlamingen en Walen wilden bijvoorbeeld hun eigen onderwijs organiseren en zich met de industrie bezighouden, maar op een manier specifiek voor hun behoeften.

Dit heeft stap voor stap geresulteerd in het federalisme zoals we dat vandaag kennen. Naast de federale staat hebben we ook deelstaten opgericht: Gemeenschappen in de jaren 1970 en Gewesten in de jaren 1980. Elk van deze entiteiten behandelt op onafhankelijke wijze bepaalde zaken. Zo regelt elke Gemeenschap het onderwijs zoals zij dat wil. Elk Gewest beheert zijn eigen bussen, wegen, rivieren...

Federalisme: de gewesten

We hebben drie gewesten:

- Het Vlaams Gewest, in het noorden van het land;
- Het Waals Gewest, in het zuiden
- En het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat **19 gemeenten verenigt**.

Deze gewesten handelen autonoom voor een hele reeks zaken zoals vervoer, economisch beleid, werkgelegenheid, landbouw, waterbeleid, milieu of zelfs ruimtelijke ordening. Dit zijn allemaal aangelegenheden die het grondgebied direct of indirect treffen. Dit is kenmerkend voor de bevoegdheden van de gewesten.

Ze hebben elk hun eigen parlement en regering. De gekozen vertegenwoordigers van de verschillende parlementen stemmen over wetten die decreten (of verordeningen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) worden genoemd. En de regeringen voeren deze decreten uit door besluiten op te stellen.

Zo kan elk gewest zijn beleid voeren naar eigen inzicht.

Federalisme: de gemeenschappen

Naast de gewesten zijn er drie gemeenschappen:

- De Vlaamse Gemeenschap, in Vlaanderen en in Brussel
- De Franse Gemeenschap, die zichzelf heeft omgedoopt tot 'Federatie Wallonië-Brussel', in Brussel en in een groot deel van Wallonië
- En de Duitstalige Gemeenschap, in het uiterste oosten van Wallonië.

De gemeenschappen beheren de aangelegenheden die betrekking hebben op individuen. Dit is bijvoorbeeld het geval voor onderwijs, cultuur of de media.

Net als de gewesten hebben de gemeenschappen ook een eigen parlement en regering.

Tussen haakjes: het Vlaams Gewest heeft zijn instellingen samengevoegd met de Vlaamse gemeenschap: er is slechts één Vlaams parlement en één Vlaamse regering, voor het gewest en de gemeenschap.

Federalisme: geen machtshiërarchie

Kort samengevat hebben we in België:

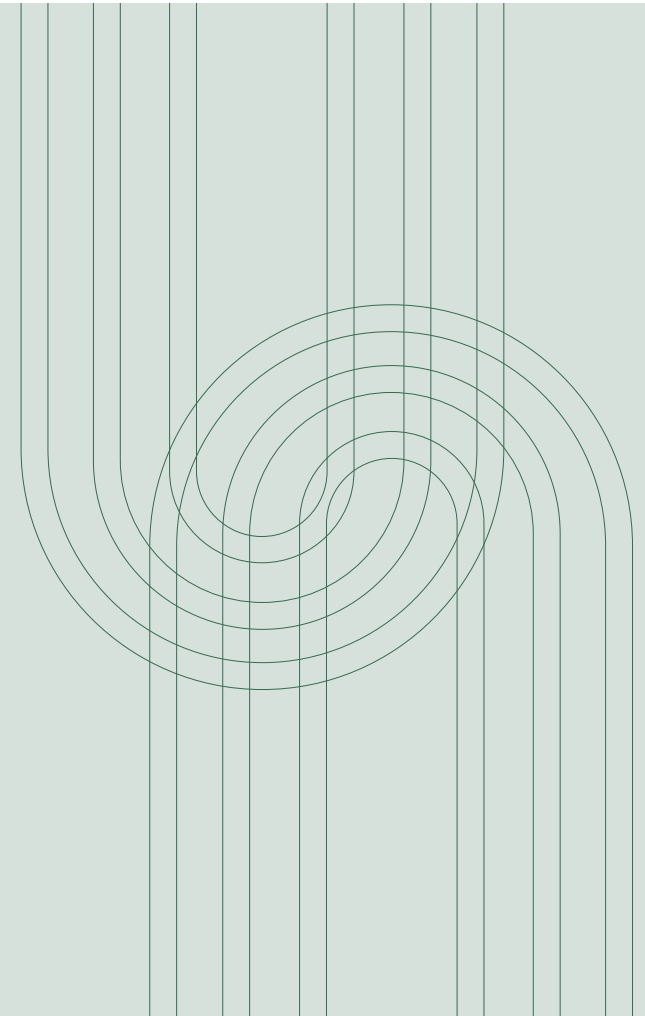
- 1 federale staat, die zich bezighoudt met veiligheid, leger, justitie, spoorwegen, sociale zekerheid waaronder pensioenen, enz.
- 3 gewesten, die verantwoordelijk zijn voor de organisatie van de grondgebieden, het beheer van de wegen, economie, landbouw, enz.
- 3 gemeenschappen die het onderwijs, de cultuur, de bijstand aan personen, het sportbeleid, de jeugd, enz. beheren.

Elk van deze entiteiten beheert specifieke vaardigheden op zijn eigen grondgebied. En is er geen ontsnappen aan! De federale staat heeft de gewesten of gemeenschappen dus niet te vertellen hoe ze zich moeten gedragen, en het omgekeerde geldt evenzeer. Iedereen is met andere woorden autonoom.

Een woordje over de provincies en gemeenten

En de plaats van de provincies en de gemeenten in dit alles?

De 10 provincies en 581 gemeenten (januari 2019) zijn heel eenvoudig kleinere machtsniveaus die zich bezighouden met het beheer van lokale elementen die op vanalles en nog wat betrekking hebben: afval, gemeentelijke wegen, wijkplanning, enz. Ze mogen alles doen wat hun niet verboden is. In tegenstelling tot gewesten en gemeenschappen zijn ze niet volledig autonoom, maar staan ze onder toezicht van de gewesten die hun handelingen controleren. Hun middelen zijn ook beperkter.

BRUSSEL

Brussel is een bijzonder geval, want het is een tweetalige regio met twee gemeenschappen. De instellingen hebben zich dan ook aangepast aan deze gang van zaken.

Instellingen: het parlement

De regio heeft dan ook een eigen parlement. Het telt 89 gekozen vertegenwoordigers, die om de 5 jaar opnieuw kunnen worden verkozen. Ze worden niet alleen gegroepeerd op partij, maar ook op taal, Frans of Nederlands.

Er zijn 72 zitplaatsen gereserveerd voor Franstalige vertegenwoordigers en 17 voor Nederlandstalige vertegenwoordigers. Deze verdeling is vast en dient om een evenwicht tussen de twee gemeenschappen te garanderen.

Ze stemmen verordeningen (wetten die door deze instelling worden opgesteld).

Instellingen: de regering

De regering is samengesteld uit 5 ministers, gekozen binnen het parlement na een meerderheidsakkoord: de eerste minister, de leider, en 4 andere ministers, waarvan 2 Franstalige en 2 Nederlandstalige. Elke minister is verantwoordelijk voor één of meer bevoegdheden: er is een minister van vervoer, een minister van huisvesting, enz. Belangrijke beslissingen worden echter met alle ministers genomen. Ze zijn in feite gezamenlijk verantwoordelijk verschuldigd aan het parlement. De regering heeft het vertrouwen van het parlement en dus een meerderheid van stemmen nodig.

Het parcours van een overheidsbeleid

Wat is nu het parcours van een overheidsbeleid?

We nemen een fictief voorbeeld: we willen de dakisolatie van de huizen in Brussel verbeteren om energie te besparen.

Het initiatief kan van de parlementariërs zelf komen: één of meer afgevaardigden schrijven dan een 'voorstel van ordonnantie'. Het initiatief komt echter meestal van de regering. De regering stelt dan een 'ontwerpverordening' op. Klein detail: verordeningen bestaan enkel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In de andere gewesten hebben we het over decreten, en op federaal niveau over wetten.

De tekst wordt in eerste instantie door een commissie opgesteld: een kleine groep van gekozen vertegenwoordigers, gespecialiseerd in het thema - in ons geval huisvesting - analyseert de tekst en past deze eventueel aan. Indien de tekst wordt gestemd, wordt deze tijdens de plenaire vergadering besproken. Op dat moment worden alle parlementariërs betrokken. We bespreken de inhoud opnieuw, we stellen wijzigingen voor en dan vindt er een definitieve stemming plaats: als de tekst wordt aanvaard, wordt hij gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en geldt de inhoud als 'bindend'. Iedereen is dan verplicht zich aan de tekst te houden.

We stellen ons voor dat het parlement zojuist een verordening heeft gestemd die voorziet in premies voor iedereen die zijn huis renoveert.

De regering moet dan de nodige maatregelen nemen om de verordening toe te passen. De regering moet de toekenning van deze premies regelen, bijvoorbeeld door het beheer ervan toe te vertrouwen aan zijn administratie. Deze administratie moet de verzoeken van de begunstigten verzamelen en de premies toekennen.

